

Anton Ingolič:

Kratkorepec v velikem svetu

»To je žena onega delavca, ki se je malo prej ponesrečil! Fant ob njej pa je njegov sin. Že prej se jim je slabo godilo, a zdaj, ko ne bo več njega, bodo morali na cestlo«

Kratkorepcu je postalo silno hudo; takšnih krivic si niti misliti ni mogel.

»Dovolj je bede in trpljenja! Pojdiva drugam!« je dejal naposled Koder in potegnil Kratkorepca iz skrivališča. Ne boj se! Kar za menoj!

Smuknila sta skozi temno dvorišče, pretekla ozko in samotno ulico in planila v prostoren vrt.

»Tako, odtod boš videl spet nekaj novega!« je dejal Koder in pokazal z glavo na dolgo vrsto velikih oken, ki so se bleščale v soncu pred njima.

Kratkorepec je opazil onstran njih lepo oblečene ljudi, ki so smehljaje uživali najrazličnejša jedila.

»Vidiš, tako je med ljudmi!« je spregovoril Koder.

»Tam beda, tu razkošje! Tam trpljenje in delo, tu brezdelje in uživanje! C, dobro poznam ljudi! Mnogokrat sem že menjal gospodarja in videl sem več slabega kot dobrega. A takšne gospodinje, kakršna je bila poslednja, še nisem imel. Res, tako dobro se mi še ni godilo nikjer kakor pri njej: spal sem na mehki blazini v njeni spalnici, jedel iz lepših krožnikov kakor služinčad. Vendar nisem maral ostati pri njej, ker nisem mogel gledati, kako je ravнала z reveži. Služkinje so se menjavale vsak mesec, hlapec ni ostal niti dva tedna, brezposelnim ni dala ničesar. Hotela je celo, da bi jih jaz odganjal od hiše. Zato sem pobegnil. Zdaj gotovo žaluje za menoj in me išče po vsem svetu, toda k nji se ne vrnem več. Ko ti bom razkazal mesto, pojdem na deželo in si poiščem novega gospodarja.«

Kmalu nato je Koder izginil nekam in prinesel Kratkorepcu nekaj zelenih listov, sebi pa veliko kost. Ko sta se najedla, je predlagal, da gresta po mestu in si ogledata še to in ono. Kratko-

repec bi bil najrajši ostal, toda Koder ni trpel ugovora.

Tako je Kratkorepec videl najzanimivejše stvari. Ogledal si je delavnice in tovarne, kjer so delali v potu svojega obraza nešteti delavci, videl je skromne in revne hišice, kjer je vladala beda in pomanjkanje, videl pa je tudi svetle sobane, kjer so živeli in se veselili lepo oblečeni ljudje.

Ko sta se ob sončnem zatonu hotela zmuzniti v središče mesta, je Koder nenadoma obstal kot okamenel. A le za trenutek. Že se je obrnil in zaklical:

»Beži! Moja gospodinja!«

Kratkorepec je opazil debelo gospo, ki je pomignila človeku, katerega je Koder dopoldne nazval »oblast«; ta pa je planil proti Kodru, ki jo je že ucvril vzdolž ulice. V smrtnem strahu se je pognal tudi Kratkorepec za njim.

Tekla sta na vso moč, kajti šum za njima je naraščal. Že so jima bili preganjanci tik za petami, ko je Koder bliskovito zavil na desno v ozko in prazno ulico. Upala sta, da sta rešena; tedaj pa je bilo konec ulice in pred njima se je odprla široka svetla cesta. Zdaj nista vedela nekaj trenutkov, kod in kam.

»Pogum velja!« je končno vzkliknil Koder in jo mahnil kar naravnost.

A že so se oglasili kriki: »Primate ga! Držite ga!«

Ljudje so se zbegali in pričeli teči za njima.

Kratkorepec je že mislil, da je po njem, ko se je Koder nenadoma izgubil v najbližnjo vežo. Preden so ju zasledili, sta planila v dvigalo, ki se je še v tistem trenutku dvignilo. Čez nekaj časa se je ustavilo in pred njima se je zalesketala sijajna dvorana. Kratkorepec se je ves preplašen oziral naokrog.

»Nič se ne boj!« ga je miril Koder. »V kavarni sva na nebotičniku. Tu me poznajo in mi ne bodo storili nič hudega, najinih zalezovalcev pa ne bo sem. Kar stisniva se semle v kot!«

Toda komaj sta se dobro utaborila, že se je oglasil od spodaj šum.

»Zasledili so naju!« je vzkliknil Koder in planil skozi najbližja vrata. Nekaj časa sta tekla po vijugastih stopnicah navzdol, dokler ni Koder odkril napol odprtih vrat, skozi katera sta po bliskovito smuknila in tako prišla na prostorno ravno streho.

»Tako, sem pa jih gotovo ne bo!« je vzkliknil Koder ves zasoplen. »Zdaj sva na varnem! Pojdiva tja, da si ogledava dirindaj spodaj na ulici.«

Stopila sta na rob strehe, od tam se jima je prikazal nenavaden prizor.

Spodaj na ulici so begale velike množice ljudi. Avtomobili so kar švigali med njimi. Tudi »oblasti« je bilo nenavadno mnogo, tekale so s puškami v rokah sem in tja in divje kričale.

Koder se je moral na ves glas smejati.

»Poglej jih, norce! Saj sploh ne vedo, zakaj gre! Najbrž si mislijo, da je iz jetnišnice pobegnil kakšen ropar ali puntar. Naposled se bodo začeli še streljati!«

In res, že so se zaslišali strelji.

Toda v istem hipu so se odprla vrata na streho in nekaj ljudi je planilo proti beguncem. Koder je najprej besno zalajal, potem pa pograbil Kratkorepca na hrbtu za kožuh, se ozrl na streho, ki je ležala globoko pod njima, in skočil čez ograjo.

Begunca sta plavala nekaj trenutkov med nebom in zemljo, preden sta padla nekam na trdo. A takoj sta se postavila na noge in pregledala položaj. Ker je Koder uvidel, da ne bosta dolgo na varnem, je poiskal vrata, ki so vodila s strehe. Po temnih stopnicah mimo prestrašenih ljudi sta končno spet prišla na ulico.

Tekla sta kar naravnost, ustavila sta se šele v temnem vrtu pred ogromno stavbo. Ko se je jel trušč približevati, je Koder spet pograbil Kratkorepca in planil z njim proti stavbi, sikajoč med zobmi:

»Tu je gledališče, tudi tu imam znanec!«

Ko se je Kratkorepec dodobra zavedel, je opazil, da stoji v močno razsvetljenem prostoru, okoli njega pa skalejo čudne pošasti.

»Nič se ne boji!« mu je šepnil Koder. »Na odru sva. Prav zdaj igrajo tisto igro, kjer nastopa tudi nekaj živali. Tudi jaz sem že večkrat nastopil, ka-

kor sem ti že pripovedoval. Pogumen bodi in delaj največje norčije, ki si jih moreš izmisliti!«

Takoj nato je jel Koder skakati čez visok drog, ki je bil postavljen sredi odra.

Po kratkem obotavljanju se je tudi Kratkorepec pognal za njim. Pri tem pa je napravil salto.

To sta ponovila še nekajkrat, dokler se ni iz teme, ki je zevala na oder, oglasil strašen hrup.

Kratkorepec je prebledel od strahu; Koder pa ga je takoj pomiril, rekoč:

»Ne boj se! To niso najini preganjanci, marveč ljudje, ki so prišli gledat igro, pa nama v znak odobravanja ploskajo in vzklikajo. Pokloniva se jim!«

To rekši, se je Koder postavil sredi odra na zadnje noge in se priklonil. Tudi Kratkorepec je napravil tako in neizmerno lepo mu je bilo.

Nato je Koder planil z odra, Kratkorepec pa za njim.

Zunaj je medtem zavladal mir; o preganjalcih ni bilo več ne sluha ne duha.

V.

KRATKOREPEC ZAIDE V HRAM UČENOSTI IN MODROSTI.

Koder in Kratkorepec sta se nekaj dni skrivala v parku za gledališčem, dokler si nista spet opomogla od prebitega strahu.

Prvi je spregovoril Kratkorepec:

»Dragi prijatelj! Ni še dolgo, kar si dejal, da boš zapustil mesto in si šel na deželo iskat novega gospodarja. Kaj če bi se kar odpravila? Rad bi se namreč čimprej vrnil v Maribor! Dovolj sveta sem že videl in prebil več kot preveč strahu. Spoznal sem, da je botra Kokodajska govorila resnico; moji prvi gospodarji so bili res dobri ljudje. Zato imam samo še eno željo, da bi spet prišel pod njihovo varstvo. Koder, vodi me k njim! Ti edini to zmoreš, saj tebi enakega ni pod soncem!«

Kodru je sicer godila Kratkorepčeva hvala, vendar se je dolgo obotavljal, preden se je omečil in se odpravil na dolgo pot.

»Zbogom, bela Ljubljana!« je še zaklical Kratkorepec nebotičniku, gradu in visokim hišam in odpotovala sta.

(Dalje prihodnjič.)

Gabriel Scott:

S I V K A

»Ali gledaš za mojim muckom?« je vprašala dekla. »Da, pomisli, zvitoropka ga je vzela! Ali mi ne pride nekega večera sem in mi ga, predrznica, pred nosom smukne pri vratih v ograji, čeprav sem sedela kakor zdajle tu na pručici in se sama s seboj pogovarjala, da je morala torej vedeti, da sem blizu? Videla sem jo, kako je pobegnila z njim. Da, mojega mačka je držala v gobcu in ga ni izpustila, čeprav se je zvijal in mijavkal. Spusti ga, sem ji zaklicala in vrgla še žehtar za njo, pa misliš, da me je poslušala? I, kje, pobrisala jo je, kakor bi ji bilo za petami gorelo. Zdaj pa sem se domenila z lovcem in kazni ji ne uide! Lovca je obljubil, da pride nocoj k meni in jo počaka. Sedel bo znotraj pri lini in prav čudno se mi bo zdelo, če bo Zvitoropka odnesla zdravo kožo!«

Ko je Sivka popila toliko mleka, da se ji je že ustavilo, je zadovoljno sedla in oprezovala proti gozdu. Bil je tih, lep večer. Po nebu so se podili majhni, kakor srebro beli oblaki. Iz gozda je prinesel vetrič vonj po vijolicah in po zraku so letali govnjači, brenčali so in sami niso vedeli, kam so prav za prav namenjeni. Časih se je ta ali oni pošteno zaletel v zid in padel na tla, da je obležal na hrbtu — videlo se je, kakor bi bil na tla pribit. Toda ko je hotela Sivka dvigniti tačico in poskusiti, ali bi ga morda lahko ujela, je zaslišala, kako je dekla zacepetala z nogo.

»Kš!« je rekla, »glej, da se pobereš stran!«

Sivka se je naglo obrnila — — — med vrati je stal Mons in zehal.

RVAINDVAJSETO POGLAVJE

Nepričakovana vrnitev

»O jej!« si je mislila Sivka, »kaj pa je tebe sem prineslo?«

Toda potem se je ujezila.

Kaj išče Mons tu? Ali niti njene poltetne staje ne more pustiti v miru? Najprej se je, neprimerno, potepal po njenem dvorišču, kakor bi bil on gospodar, — zdaj pa hoče še tu poskusiti svojo srečo. Ali je morda izvoha!, da deklinega Lisca ni več med živimi in misli, da bo zdaj zasedel njegovo službo?

»Kš!« je zaklicala dekla iznova.

Toda Mons je predrzno ostal in se ni ganil. Delal se je, kakor bi bil gluha. Samo brke je malo naščeperil, s svojimi velikimi, grdimi očmi pa je škiljil proti vedru z mlekom.

Tedaj se pa Sivka ni mogla več zadržati:

»Ti, tat požrešni, ali se mi ne pobereš stran — in takoj!«

In preden se je Mons zavedel, je poskočila Sivka, kakor bi bilo treščilo vanjo, in se postavila predenj:

»Marš, izgini, pa takoj!«

Monsu se še sanjalo ni, da se bo tu srečal s Sivko. Tako se je prestrašil, da je odskočil kvišku, pozabil mleko in vse drugo in jo ucvril stran, da se je kar za njim kadilo.

Šele ko je prišel v gozd pod dravje, kjer se je čutil varnega, je obstal in se razkoračil:

»No, sem se pa ne upaš priti za mano!«

To je bilo pa le preveč za Sivkino potrpežljivost.

»Čakaj, sinko moj!« je rekla in en, dva, tri, je skočila skozi vrata in se pognala za njim. Toda Monsu še na misel ni prišlo, da bi jo bil čakal. Iznenada se je spomnil, da je doma pustil skodelico mleka, ki ga mora vsekako čimprej popiti in zato se je zakadil proti domu, kar ga je neslo.

»Počakaj vendar!« mu je zaklicala Sivka iznova. »Saj sem tu! Skupaj pojdeva!«

Toda Monsu se je tako mudilo, da je še poslušati ni utegnil. Kakor na perutih je letel čez plotove, jarke in šture, kar čez grmovje in mlado jelkovo goščavo v hrib in po drugi strani navzdol, — letel je, kakor bi mu bilo šlo za življenje. Toda čeprav se je podvizal, vendar ga je Sivka čedalje bolj dohajala.

Zdaj sta se podila čez veliko njivo in potem naravnost na bela vrtna vrata — tedaj se pa Mons ni mogel več izmazati.

»Na pomoč! Na pomoč!« se je zadril na vse grlo.

Trenutek nato sta si bila že v laseh.

»Drrr!« se je čulo. Sssittt! Ssittt!«

In oba sta se sukala po pesku kakor velika strašna vrtavka. Prod se je drobil pod njima in prah se je vll okoli njiju kakor morski vrtinec...

Ko je Sivka naposled Monsa izpustila, je bil tako zbit in tako polomljen, da je komaj zlezel čez vrtna vrata.

Sele zdaj je Sivka opazila, da sedi na svojem lastnem vrtu. Tu je stala hiša, tu so bila vrata v klet, tu drvarnica in tu kameniti zid! Visoko je ukrivila rep in začela vse po vrsti ovohavati. Morala je vendar pogledati, kako je kaj na njenem dvorišču. Kukala je skozi okno v klet in vtaknila glavo v drvarnico, podrezala s tačico podganjo luknjo in poskusila, ali je vodnjakova streha še zmeraj tako trda, kakor je bila takrat, ko je nanjo priletela — vse je bilo še v najlepšem redu.

Naposled je splezala na streho svoje hiše in sedla, kakor je bila že njena navada, na vrh slemena. Tedaj se je spomnila tudi najemnine, ki so ji jo kot gospodarici dolžni stanovalci hiše. Če je še kaj pravice na svetu, mora imeti zdaj že dosti mleka in podobnih dobrot na dobrem.

Toda ko je tako premišljajoč ležala na svojih tačicah in računala, je prišel nekdo k hišnim vratom.

»Sivka?« je v dvomu vprašal glas, ki ga je poznala že od prej.

Nič ni mogla za to, da se je kakor pod zavestno ozrla proti človeku, ki jo je bil nagovoril.

In tedaj je zaklical glas na vso moč:

»Sivka se je vrnila! Sivka se je vrnila!«

»Kaj pa je?« se je začulo iz hiše in vrata so se s hruščem odprla. »Kje je vendar? Kje je vendar?«

»Tamle gori na strehi čepil!«

Kmalu nato je bilo na dvorišču že vse polno ljudi, ki so ji mahali in ji klicali:

»To je pa res lepo, da si se spet vrnila, saj so se med tem podgane tako zaredile, da se jih komaj branimo.«

Mesec je vzšel in svetlo ožaril zemljo.

K O N E C

Jutrovčki pišejo

Dragi stric Matic! Poročam Ti o mojem novem izumu. Bilo je takole: Dan je ves božji. Čebele veselo brenčijo in metuljčki se prekucujejo s cvetke na cvetko. Opojen duh po cvetju se širi. A jaz žalostno sedim v kuhinji. Drugi otroci se podijo po livadah, a jaz žalostno zrem skozi okno. V takem lepem dnevu pa za kazen v kuhinji in še sam! Ali ni to nesramnost? Spomnil sem se maminih piškotov v shrambi. A na žalost je bila shramba zaklenjena in v oknih je bila mreža toda na veselje moje so bila okna shrambe odprta. V glavo mi je padla misel in začel sem z delom. V dobrih petih minutah sem napravil aparat, katerega so mi pozneje patentirali v peč. Bil je res zelo koristen izum in tudi pripraven. Splazil sem se na dvorišče in pomolil palico skozi okno z žrebljem na polici sem odprl vrata omare in začel sem krasti piškote. Piškot sem nataknil na žrebelj in palico potegnil k sebi in imel sem ga. Napolnil sem si žepe in odšel k otrokom. Mama je prišla domov in tudi moj stric. Hotela je postreči stricu s piškoti, a namesto njih je dobila prazno posodo. Razmišljala je kdo je pojedel piškote in je končno prišla do

sklepa, da sem bil to jaz. Prišel je večer in jaz z njim. Oprezno sem se približal domu in vstopil. Mama me je jela izpraševati in jaz sem ji vse povedal. Sedaj vas bo zanimalo Jutrovčke in Tebe stric Matic kakšno nagrado sem sprejel za ta koristen izum. Dobil sem jih trideset, a ne tisočakov, ampak z brezovko. Mami sem sveto obljubil, da ne bom več kradel in obljubo sem držal in jo tudi v bodoče bom.

Grum Žaromir, dijak II. a. raz. I. drž. real. gim. v Ljubljani.

Dragi stric Matic! Zopet se po dolgem času oglašam! Napisal sem Ti par vrstic o novem natečaju: »Zakaj morajo vsi ljudje delati? Ko tako hodim po samotnih ulicah, vedno le mislim kaj je pravzaprav življenje? Življenje je ena sama bol, ena sama bridkost, eno samo trpljenje! Trpljenje in bridkost je v življenju samo za tistega, kateri ne dela! Zato pa vsi pošteno pljunimo v roke ter se lotimo vsakršnekoliga dela! Vsak človek se mora bóriti dandanes za vsakdanji kruh, tudi vsako najmanjše bitje se bori za svojo hrano! Vsak se naj spomni narodnega pregovora, ki pravi: »Brez dela ni je-

la! Ves naš trud, vse naše trpljenje bo povrnjeno — tisočkrat poplačano! Mnogo, mnogo je siromašnih ljudi, ki čakajo po cele tedne — mesece leta pred tovarnami itd., da bi dobili delo, a vse je zaman! Dosti jih je, ki zaman govorijo, zaman hrepenijo po ljubi besedici — delo —! Blagostanje v državi bo le takrat, kadar bo vsak pošten človek dobil delo, kadar bo skrbel in služil vsakdanji kruh za svojo ubogo družino! Kdo skrbi za nas ubogo decó naš vsakdanji kruh? Starši! Starši je beseda, polna sladkosti! Kdo bi za nas skrbel, kdo bi se mučil in trudil za nas za naš ljubi vsakdanji kruh, če ne bi imeli ljubih staršev? Če vidimo, da imajo naši ljubi starši polne roke dela, priskočimo jim, pomagajmo jim pri delu! Ne do nam škodovalo! S tem tudi mi izkažemo čast do staršev in iz tega lahko sklepamo, ko boderemo mi veliki in se trudili za naš ljubi vsakdanji kruh, ter za ljube starše, ki so v mladih letih tudi za nas skrbeli!

Mislím, da ne boš vrgel moje pismo v Tvoj požrešni koš! Če pa je predolgi spis, pa ga prosim skrajšaj! Mislím, da ne bom zastoj gledal v »Mlado jutro«, če bo kje moje ime!

Albin Krajnc, dijak III. a. razr. meš. školske šole v Mariboru.

Dragi stric Matic! Tudi jaz sem vzela pero v roke in Ti napisala majhno zgodbiico Mislím, da se ne bo z njo nasitil Tvoj požrešni koš, začnimo! Lepega dne sem zajahala kolo in se odpeljala na obisk k severnim medvedom. »Joj, nesreča je že tu!« Zadnje kolo mi je počilo in pristati sem morala na neki plavajoči ledeni gori. Naenkrat začutim močan sunek. Brž se okrenem, ter pogledam kaj da je. Proti meni plava druga gora, katera se je pravkar zaletela v mojo. Nekaj belega sedi na njej, ter mi maha s kosmato tace. Na svoje veselje opazim, da je to nihče drugi, kakor moj prijatelj severni medved. Hitro skoči k meni in mi po svojo kosmato roko, katero mu krepko stisnem. Nekaj minut pozneje sedim v njegovi družbi. Jem in pijem tako, da bi Ti stric Matic kar počil. Kmalu pa spoznam po uri, da bom morala kmalu domov. Srečno sem prijadrjala nazaj, kakor vidiš.

Pirman Vanda, učenka I. c. razr. gim. na Poljanah

Dragi stric Matic! Po dolgem času se Ti spet oglasim. Opisati Ti hočem mojo pot v vseмирje, ki pa se mi ni posrečila. Ko pridem iz šole, grem naravnost na letališče s svojim prijateljem. Vzameva najlepše letalo in se spustiva v vseмирje, kar se pa nama ni posrečilo. Bila sva že visoko v zraku pa nama prične primankovati bencina. Takoj se spustiva na zemljo. Bila je že noč. Hitro se vrneva na stanovanje. Malo naju je bilo strah, ker sva prišla tako pozno domov. Ali kmalu se oju-nachiva, zakaj nikogar ni bilo doma. Lepo Te pozdravlja

Melavc Martin dijak I. c. r. drž. real. gimn. v Celju.

Neverjetna zgodba. Celjsko višjo šolo za splošno nagajanje obiskuje gojenec Miklavž Podraški. Z ozirom na težke predmete, ki zahtevajo visok razum se mu je glava tako zvišala, da so mu roke prekratke, da bi jedel, kaj še celo s pokrivalom pozdravljal. Čemu hodi po ulicah vedno z malo lestvico pod pazduho, so marsikateri radovedneži povpraševali. Pa jim je bilo kmalu vse jasno. Ravnokar mu prikoraka nasproti njegova profesorica za sladstičarsko-slovje gđ. Živa Bolgonoga. Miklavž hitro vzame izpod pazduhe lestvico, jo nasloni na svoja ramena, gre po lestvici po svoj klobuk na glavo ter vljudno pozdravi.

Tanja Feigel, učenka IV. razreda
Ajdovščina

Jožef Mihelič — dijak:

Mladi pevci

Mi smo pevci mladi,
ki pojemo radi;
ker smo dobrega srca
vsak zato nas rad ima.

Kadar v družbi kam gremo,
vriskamo in pojemo;
pesem in poštenje
vodi nas v življenje.

Pridno se učimo,
se dela ne bojimo;
pesem čas nam krajša
in življenje slajša.

Jože Grbinc:

Raztrgane hlače

V četrtem razredu trške šole je bil kaj pisan svet: vanj so hodili otroci iz bogatih trških hiš, pa tudi otroci revnih delavcev in malih kmetov iz okoliških vasi. Med najbolj siromašnimi je bil Lojzek, sinko vdove Neže. Oče Matevž je umrl že pred leti in vsa skrb za vzgojo četrto deca je padla na ramena vdove Neže. Od jutra do večera je garala, da je zaslužila toliko, kolikor je bilo potrebno za najnujnejše vzdrževanje družine.

Kljub marljivim rokam vdove Neže je vladalo pri Tesarjevih, kakor se je pisala družina, pomanjkanje.

Revščina v Tesarjevi družini ni jemala malemu Lojzku dobre volje do učenja. Bil je v šoli med najbolj pridnimi učenci in učitelj ga je stavljal za vzgled vsem tistim, ki so nosili s seboj izdatne kose kruha za malico, imeli lepe obleke a nalog niso delali in so v šolo prinašali prazno glavo.

Med takimi je bil tudi Hanzi, deček iz bogate družine, a s'la len učenec. Kadar mu je dal gospod učitelj kako vprašanje, mu je ostal Hanzi navadno dolžan odgovora.

Zato je bil Hanzi v odmorih in po šoli kaj zgovoren. Jezikal je vsepovsod, hotel je vedeti vse in je dajal svojim sošolcem najrazličnejše žaljive priimke.

Močno je imel na piki Tesarjevega Lojzka, ki je bil siromašno napravljen in v odmorih ni imel nikoli s seboj malice. Z bledoličnim Lojzkom so imeli vsi drugi mnogo usmiljenja, kdor je le utegnil, je odščipnil od svojega kosa kruha grizljaj in ga je pomolil Tesarjevemu Lojzku. Ta je znal biti za vsako dobroto vedno hvaležen.

Oni dan so imeli na letnem telovadišču naši četrtarčki telovadbo. Pomladansko solnce je premotilo mlado družino, da so prevračali kozolce. Tudi Lojzek se je zakotalil preko glave in je veselo štrbunknil v mlado travo. Pa je pri tem ugledal štacunarjev Hanzi, da ima Lojzek zakrpane hlače in se je zasmejal na glas in namuznil. Priplazil se je do fantička in je strmel v njegove zakrpane hlače. Bog vedi katera barva Lojzkovih hlač je bila prvotna? Zdaj so jo pokrivale neštete krpice. Vsaka je bila drugačne barve in iz drugačnega blaga.

Lojzkove hlače z neštetimi krpami so spravile Hanzija v dobro voljo. Poklical je dvojico svojih najozjih prijateljev in jim je zašepetal svoje odkritje na uho. Fantički so počepnili okrog Tesarjevega Lojzka in se prepričali, da je imel Hanzi prav, ko jim je hihitaje pravil o neobičajnih hlačah s sto krpami.

Naslednji dan je spraševal gospod učitelj računstvo. Mali učenjaki so morali k tabli, vsak je dobil nalogo, ki jo je moral izvršiti. Nekateri so se odrezali dobro, drugi so stokali, pa niso spravili nič iz sebe in so morali osramočeni in s slabim redom v klop. Tako se je zgodilo tudi štacunarjevemu Hanziju. Gospod učitelj mu je dal nalogo iz deljenja. Hanzi pa je skušal rešiti nalogo najprej s seštevanjem, nato je trdil, da bo potrebno odštevati. Kasneje se je spomnil na množenje. Pomagali so mu i učitelj, pomagali so mu učenci, pa Hanzi ni znal rešiti postavljene naloge. Moral je v klop, kar ga je močno jezilo, da je pordečil kakor kuhan rak.

Nato je bil poklican k tabli skromni Tesarjev Lojz. Gospod učitelj je spet povedal zavito nalogo. Fantiček je za hip pomislil, nato je povedal rešitev in kratko nato je bila naloga že pravilno izračunana.

Pridnega in iznajdljivega učenca je gospod učitelj pohvalil. V tistem je po-

zvonilo za odmor. Gospod učitelj je imel v konferenčni sobi opravke in je odšel iz razreda. V odmoru je prepustil učenec brez nadzorstva. To je bilo kakor nalašč za Hanzijsa, ki ga je kuhala jeza, da on spet ni znal računskih naloge. Tesarjev Lojz pa je bil za nalogo pohvaljen.

V tistem, ko je Lojzek še snažil tablo in jo pripravljajal za naslednjo, zemljepisno uro, je Hanzi kar poskočil k tabli in se je zakadil v nič hudega slutečega Lojzka. Dvignil mu je suknjič, da so ugledali vsi zakrpane hlače in Hanzi je zavpil zmagonosno: »Glejte beračeve hlače, take so kakor turška zastava!...«

V prvem trenutku je razred ostrmel in onemel, ko pa je Hanzi ponovil zasmehljive besede in je pahnol Lojzka izpred table, so se mnogi zarežali.

Kakor bi ga kdo zabodel v srce, tako so zadele Hanzijsve besede malega bledoličnega Lojzka. Sedel je v svojo klop, glavo je skril med roke in obupno zaplakal.

Nekateri sošolci so skušali potolažiti drhtečega prijatelja, Lojzek pa je bil neutolažljiv, tako so ga potrle psovke lahkomišelnega Hanzijsa.

V tistem je vstopil v razred gospod učitelj in je videl, da nekaj ni v redu. Stopil je do Lojzka, ta pa ni hotel izdati ničesar, le jok ga je krčevito stresal. Šele drugi učenci so pojasnili, kaj se je med tem zgodilo. Tedaj je bilo učitelju dovolj. Poklical je k sebi plakajočega Lojzka in ga je skušal potolažiti. Preden pa je nadaljeval s poukom, jim je napravil naslednjo pridigo:

»Vem, da ste neugnanci, a brez zleh misli. Ti, Hanzi, pozabljaš, da Lojzek nima več očeta in leži vsa skrb za njega in ostalo družino na njegovi materi. Pri vas je drugače. Tvoj oče je marljiv in ti imaš vsak dan dovolj tople hrane, pa tudi nove obutve in obleke ti nikoli ne zmanjka. Kadar strgaš hlače, jih zavržejo in ti kupijo druge. Pri Lojzku je drugače. Njegova mati je zaposlena z delom ves dan. Ko pri štacunarjevih že spe, Lojkova mati še bdi in pregleduje perilo in obleko svojih otrok. Novih oblek ne zmore kupiti, zato krpa strgane hlače vedno z novimi krpami. Res, Lojkove hlače imajo krpo vrhu krpe; takega dela ne zmore noben mojster. Zmore ga na svetu le eno samo bitje, to je mati. Lojkova mati je umetnica prav posebne vrste. Vse noči prebdi z iglo v roki in krpa. Pomanjkanje

in ljubezn jo vodita pri delu. O, koliko ur in noči je že prečela njegova mamica ob teh zakrpanih hlačah in Bog vedi, koliko solza je že pretočila po njih, ker ji je hudo, da ne more svojemu sinku kupiti novega oblačila.«

Razred je onemel in poslušal. Mnogim, ki so se smejali Lojkovim krpam, je govorila slaba vest, da niso storili prav.

Učitelj pa je nadaljeval: »Pravijo, da so najboljši krojači v Parizu in najboljše blago prodajajo na Angleškem. Naš Lojzek pa ima tako obleko, kakor jo ne morejo narediti niti v Angliji, niti v Parizu, njegove hlače imajo prav poseben znak: vanje je všila njegova mamica mnogo ur in noči in je uvezla vanje vso ljubezen, ki jo zmore dokazati za svojega sinka le dobra, požrtvovalna mamica.«

Hanzi je rdel od sramote in ukora, gospod učitelj pa je še povedal: »Tiste ure, ki jih je posvetila Lojkova mati krpanju njegovih hlač, dokazujejo, da je njegova mamica ženska prav posebne vrste. Brez moža se bori v življenju, da je njena deca oblečena in neraztrgana. Vem, da bi raje kupovala svojim otrokom nove obleke, pa ji skromen zaslužek tega ne dovoli. Lojkova mati pa ne obupa, vso skrb in brigo posveča deci, in otroci ji z našim Lojzkom vred hvaležno plačujejo skrb. Saj so vsi Tesarjevi med najboljšimi učenci na naši šoli.«

»Lojzek!«, tako je dejal gospod učitelj fantičku, ki se je ob njegovih besedah že povsem umiril: »Ti pa ne žaluj. Jaz ti čestitam, da imaš tako dobro in plemenito mater. Dokler boš nosil hlače s tolikimi krpami vedi, da nosi mamica tako srce, ki zate utriplje po dnevi in ponoči...«

Kakor onemel je poslušal ves razred učiteljsve besede, in vsem, ki so se preje krohotali Hanzijsjevi besedah, je bilo pri duši hudo. Prav tako, kakor so grizle spodbudne besede, ki jih je povedal gospod učitelj — Peklarjevega Franceta, so grizle tudi druge. Hudo jim je bilo žal, da so v objestnem trenutku zasmehovali ubogega Tesarjevega Lojzka, ki ga je smešil jezavi Hanzi.

Peklarjev Franc se je zatožil zvečer očetu in mamici in je povedal, kako jih je ugnal učitelj v kozji rog, ko je čestiskal Peklarjev Franc zvečer ob utrujenosti po dnevnem delu krpa njegove hlače.

Mamico in očeta Peklarjevega Franceta je ganilo pripovedovanje njihovega sinka. Zvečer sta se ganjena oče in mati domenila, da bosta poiskala v omari kaj primerne obleke za uboega in marljivega zasmehovanca. Ponosno je stiskal Peklarjev France naslednje jutro, ko je koračil v šolo, zajeten zavitek obleke in perila. »To bo za mojega sošolca Lojzka, ki sem ga včeraj tako grdo žalil...« si je šepetal Peklarjev France.

Prizor, ki so ga tisto jutro malo za tem doživeli četrtarčki, jim bo ostal nepozaben vse življenje. Tesarjev Lojzek je plakal, plakali so njegovi učenci in tudi učitelj se je dušil v solzah.

Lojzek je sedel v svoji klopi, okrog njega pa so nagrmačili kup zavitkov. Nihče ni vedel za drugega, prav tako, kakor so poiskali Peklarjevi nekaj obleke za zapostavljenega Lojzka, tako so storili tudi pri Ribčevih, Blažonovih, Čoževih... in pri vseh tistih, ki jim hodijo sinovi v razred s Tesarjevim Lojzkom.

Največji zavitek pa je prinesel v šolo štacunarjev Hanzi, ki sta ga oče in mati trdo prijala, ko sta zvedela, kako surovo se je obnašal proti nebogljenemu sinku uboge Tesarjeve vdove.

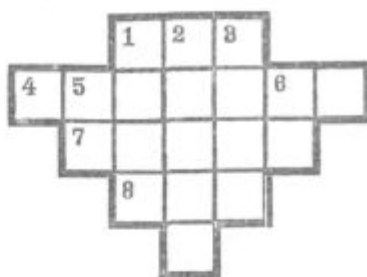
S Hanzijem vred so priznali gospodu učitelju, da so si očitati krivico, ki so jo storili sošolcu prejšnji dan. Z darili so se mu hoteli oddolžiti in so skupno prosili oprostjenja.

Vsi so imeli solzne oči, ki ga jim je narekovalo veselje, ko jim je gospod učitelj spet držal »pridigo«. To pot je bila vsa vesela. Učitelj jih je to pot pohvalil za kes in je zaključil, da je vesel, ker ima take fante, ki pripoznajo storjeno krivico.

Z ganjenim glasom je končal: »Zakrpane hlače naj vam bodo v dokaz velike ljubezni mamice do svojih otrok«.

Križanka

Vodoravno: 1. organ; 4. naš kraljevski grad; 7. ptič; 8. posoda.

Navpično: 1. žitarica; 2. mesto v Dalmaciji; 3. obrok hrane; 5. del telesa; 6. pijača starih Slovanov.

Zlogovnica

Sestavi iz naslednjih 14 zlogov: oj, bo, da, dar, du, gle, lje, kač, o, or, ris, ru, šan, tol, 7 besed pomena: 1. slavni srbski vladar; 2. glasbilo; 3. vladar bratske države; 4. podzemski delavec; 5. maščobna tekočina; 6. sredstvo za udarjanje; 7. žitarica — da bodo dale začetne črke od zgoraj navzdol vrlino, ki je za marsikoga — če mu jo človek izkazuje v preveliki meri —, kar bodo dale končne črke od zgoraj navzdol.

Rešitev uganke za zbiralce znamk

Polovične znamke se prodajajo na odrezkih zato, ker je vprav poštni žig na tistem delu odrezka, kjer bi v primeru uporabe cele znamke bila njena druga polovica, dokaz, da je bila na pošiljki uporabljena le polovična znamka, da gre torej za posebnost. Če bi ne imeli takega dokaza, bi ne vedeli, ali ni morda nekdo že uporabljene cele znamke prerezal na polovici; bilo bi le malo verjetno, da imamo v rokah resnično posebnost!

Rešitev križanke

Vodoravno: 1 kos, 3 raj, 5 Elbasan, 6 korenje, 8 muc, 9 Ana

Navpično: 1 kje, 2 Sibirec, 3 Rosanda, 4 jen, 6 Kum, 7. Eva.